

om købmand Abraham Lewis, lektor Olesens om lektor Sveinbjørnsson, overbibliotekar Sejrs om digteren Sneedorff-Birch og bibliotekar Winkels om musikeren Allin beskæftiger sig med rent århusianske skikkelser, hvoraf flere vil være ganske ukendte udenfor Århus, arkivar Dybdahls afhandling om M. P. Bruun går ud over det rent århusianske og skildrer en type fra nationalliberalismens dage, således at det specielt århusianske træder i baggrunden. Men om alle disse biografiske afhandlinger gælder det, at personerne får forskellige tidsbilleder til at træde frem, fra købmænd og håndværkere fra det 17. årh. til Katedralskolen omkring 1900, fra digterens og musikerens verden, fyldt med skuffelser, til købmandens ligeså usikre tilværelse.

Lektor Clausen illustrerer meget anskueligt, hvilket væld af oplysninger en historiker kan få ud af et dokument på 19 linier, et bytingsvidne fra 1507.

Som gammel århusianer nikker man genkendende til mange ord og udtryk, som bibliotekar Niels Åge Nielsen gør rede for i sin afhandling. Hvor mærkeligt at se på tryk de ord, man som dreng med så stor påpasselighed holdt væk fra de voksnes hørevidde!

Også å måtte naturligtvis med. Professor Skautrup, bogstavets ihærdige forkæmper, gør rede for, hvorledes det ikke er en pludselig opstået stemning, der har skylden for bogstavets indførelse. Det har en historie, der går helt tilbage til ca. 1500, så det turde være på tide, at det bliver lyst i kuld og køn.

Museumsdirektør Søgaard finder stof i den uudtømmelige samling, der hedder Den gamle By, og fortæller om urmageriet i Århus, en udvikling fra det 18. årh. til i dag, mens lektor Albeck holder sig til de sidste 50 år i sin afhandling om den jyske opera; selv denne, et af de sidste skud på den århusianske kultur, har altså en forhistorie. Det synes dog, som om der ikke rigtig er mulighed for sammenligning nu og da. Bibliotekar Elkjær gør, synes det, på overbevisende måde opmærksom på, hvorledes et portræt på Århus museum har haft fejl benævnelse som et portræt af »etatsråd Ingerslev«, mens det må være møller Weiss.

Også lidt kommunalpolitik må der være, når det er en borgmester, man hylder, og arkivassistent A. Jørgensen skriver om socialdemokraternes lønpolitik i de bevægede år, da de var ved at vinde majoriteten i byrådet.

Naturfagene er repræsenteret ved to artikler. Observator Axel V. Nielsen fortæller om det berømte bysbarn Ole Rømer, og museumsdirektør Thamdrup om ændringer i den jyske natur i de sidste 50 år. Den første er noget vanskeligt at forstå for ikke fagfolk, den sidste ifølge emnets karakter mere fattelig.

Som helhed er det en bog, man har haft gode timer med, vel først og fremmest fordi man er århusianer, men også andre vil kunne læse den med udbytte.

J. Holst-Jensen.

Anders Sparre: Christiern II i samtidens billedkunst. 72 s., 24 plancher. (H. Matzens Clicheanstalt, 1953).

Bogen er udsendt i anledning af en mærkedag i A/S H. Matzens Clicheanstalts historie og er i sig selv et vidnesbyrd om firmaets betydelige formåen inden for faget; det er de ti tekstbilleder og de 24 plancher, der bærer bogen. Billederne, gengivelser af stik, malerier og skulpturer, er en overordentlig rig samling, hvori — blandt meget middelmådigt, men kulturhistorisk værdifuldt — er repræsenteret det bedste inden for tidens portrætkunst. Hvert billede giver næsten et nyt indtryk af kongens ejendommelige sjæleliv, og den ledsagende tekst rummer udmærkede og præcise fortolkninger af billederne. Foruden

billedforklaringen bringer bogen en halvhundrede sider stor levnedsskildring af kongen, væsentligst støttet på Allen; skønt noget ordrig giver den en god optakt til billedstoffet. Bogen er i det hele en jubilæumspublikation af overordentlig lødighed og med et veltruffet emnevalg.

Vagn Dybdahl.

Josef Fischer og Michael Hartvig: Slægten Wulff fra Fredericia og Randers. 153 s. (Oscar Fraenkels bogtrykkeri, 1953).

Med denne bog er føjet et nyt led til den lange række af jødiske slægtsbøger, som foruden den specielle genealogiske værdi også har stor betydning for den, der beskæftiger sig med dansk erhvervslivs historie. Slægten Wulff er indgift i bl. a. så omfattende slægter som Metz, Behrens, Cantor, Davidsen, Meyer og Oppenheim, og mange af dens medlemmer har spillet en rolle i provinsens erhvervsliv, for den ældre tids vedkommende navnlig i Fredericia og Randers. Foruden den egentlige slægtstavle rummer bogen da også, meget prisværdigt, levnedsskildringer af de ældre medlemmer i slægten, hvis virke faldt i de to jyske købstæder. Selv om kildematerialet har været spinkelt, er det lykkedes at give rids af den betydelige virksomhed særlig inden for garveri, søfart (kaperrederi), handel og klædefabrikation, som især optog Wulff'erne i de to byer i begyndelsen af det 19. århundrede; i landejendomme, f. eks. sammen med den fra Viborg snapsting velkendte kammerherre Fønss, arbejdede slægten dog også. Egentlig læsning bliver en sådan bog, som fortrinsvis er stamtavle, naturligvis ikke, men det må hilses med taknemmelighed, at sådanne nyttige opslagsbøger udsendes, og at Michael Hartvig synes at kunne fortsætte Josef Fischers udmærkede arbejde inden for jødisk genealogi.

Vagn Dybdahl.

Frederik Dreier: Samfundets reform. Politiske skrifter i udvalg. 288 s. (Tiden, 1953).

Hundredåret for Frederik Dreiers død fejres af det kommunistiske forlag med denne udgave af en del af Dreiers politiske forfatterskab. Hovedstammen er artikler fra ugeskriftet »Samfundets reform«, der også har givet bogen titel. Bedømt fra et historisk synspunkt har Dreiers betydning været særdeles ringe, men i sig selv er han som forfatter et interessant eksempel på en politisk begavelses skarpe iagttagelsesevne; hans teorier var vel ikke synderlig selvstændige, men hans bemærkninger om samtidige danske politiske forhold giver læseren særdeles nyttige impulser, når det gælder vurderingen af datidens politik. Dette forhold sammen med hele forfatterskabets friskhed berettiger til fulde udgaven, som er forsynet med kommunistisk indledning og noter, medens den derimod mangler en passende skildring af Dreiers liv.

Vagn Dybdahl.

Ernst J. Borup: Højskoleforstander Alfred Povlsen. (Kirkeligt Samfunds Forlag, 1952).

Morten Bredsdorff: Thomas Bredsdorff. (Det schönbergske Forlag, 1953).

Det kan vist siges, at de to bøger svarer meget godt til de personligheder, de skildrer. Borups bog om Alfred Povlsen er en hæderlig og ikke meget spæn-